

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิด วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เอกสาร ตำราและ วารสารต่างๆต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาสุขภาพจิตจังหวัดเชียงใหม่
2. โครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว
4. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการทำผิด
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมสังคม

1. สภาพปัญหาสุขภาพจิตด้านอุปทานของจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่มายาวนาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ การเป็นพื้นที่เส้นทางผ่านของยาเสพติด ชุมชนได้ผลกระทบจากการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา และผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตการเกษตร

1. การเป็นพื้นที่เส้นทางผ่านของยาเสพติด การมีพื้นที่ติดกับพรมแดนของประเทศพม่าที่มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า ยังมีการต่อสู้เพื่อแยกดินแดน โดยชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มอาศัยรายได้จากการผลิตและขายยาเสพติดเพื่อนำมาซื้อยุทธปัจจัยในการต่อสู้ ขบวนการค้ายาเสพติดได้อาศัยจังหวัดเชียงใหม่ที่มีพื้นที่ติดกับแหล่งผลิตเป็นช่องทางขนส่งยาเสพติดไปยังแหล่งพักยาเสพติดต่างๆ เนื่องจากมีความสะดวกด้านเส้นทางคมนาคมและในจังหวัดเชียงใหม่มีชนกลุ่มน้อยที่มีความเกี่ยวข้องกับขบวนการยาเสพติดทั้งในส่วนของการผลิต การจำหน่าย และการเสพยาเสพติดในพื้นที่ เริ่มมาตั้งแต่เป็นพื้นที่มีการปลูกฝิ่นมีชุมชนชาวเขาที่ปัจจุบันกลายเป็นชุมชนแหล่งพักยาเสพติด และมีขบวนการค้าและสนับสนุนสารเคมีให้โรงงานผลิตเฮโรอีนในอดีตมาอย่างยาวนาน (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ,2543) มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เสพยาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่กับขบวนการค้าในลักษณะการพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยขบวนการค้ายาเสพติดได้อาศัยคนเสพยาและค้ายาเสพติดในพื้นที่เป็นแนวร่วมที่อยู่ในชุมชนในด้านการข่าวระหว่างเส้นทางลำเลียงยาเสพติดช่วยเหลือสนับสนุนให้เกิดความปลอดภัย (กนิษฐา วงศ์ผู้ดี,2539) ในชุมชนที่มีคนเสพยาและค้ายาเสพติดในพื้นที่เองก็มีผลประโยชน์ร่วมที่ผู้เสพยาเสพติดเสพยา

ไม่แพงในพื้นที่ทำให้ขบวนการที่ผลิตและค้ายาเสพติดยังคงเข้มแข็ง และซึ่มลึกลงอยู่ในพื้นที่จังหวัด เชียงใหม่มาได้ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัด เชียงใหม่ ,2546)

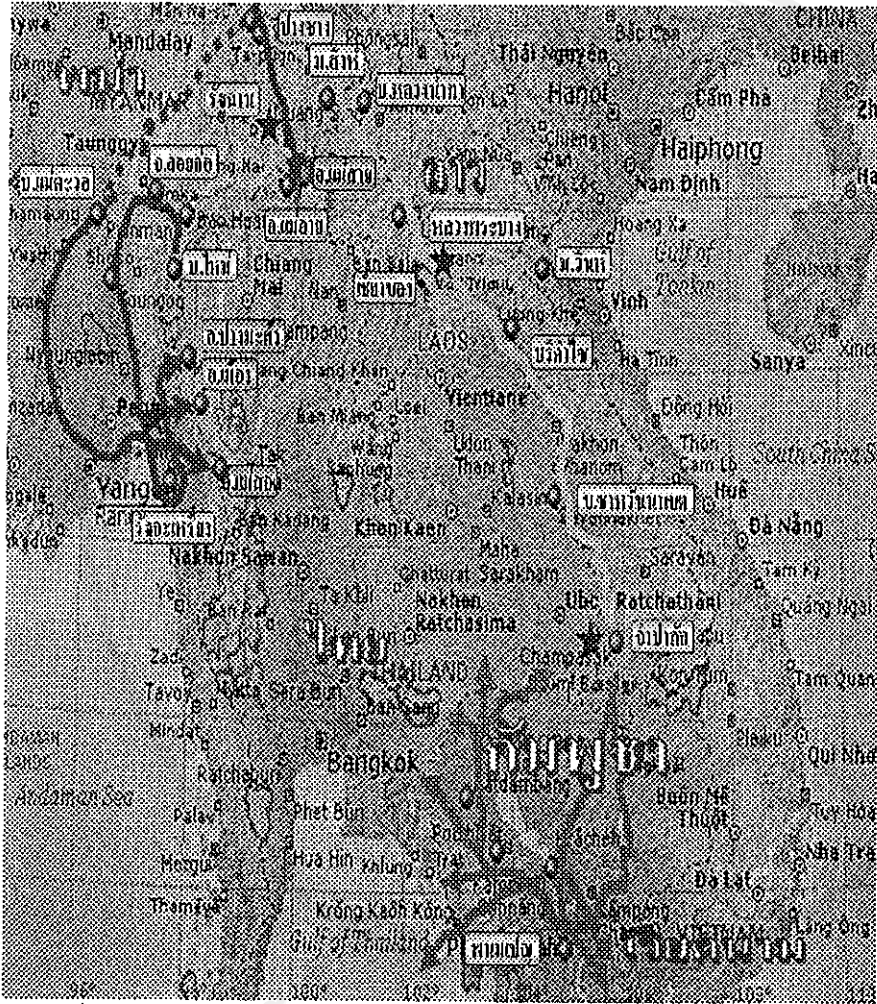
ยาเสพติดที่นำเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่จากบริเวณชายแดน ถูกผลิตโดยหลายกลุ่มผู้ผลิต และมีกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในส่วนของผู้ผลิตและขบวนการค้าที่มีอิทธิพลในเขตพื้นที่ติดกับ จังหวัดเชียงใหม่ และใช้ช่องทางลำเลียงผ่านจังหวัดเชียงใหม่ คือ

1. กองกำลังพม่าเชื้อสายว้า มีพื้นที่อิทธิพลอยู่ด้านตรงข้ามกับอำเภอปางมะผ้าของจังหวัด แม่ฮ่องสอน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
2. กองกำลังพม่าเชื้อสายไทยใหญ่ มีพื้นที่อิทธิพลบริเวณด้านตรงข้ามอำเภอปางมะผ้า และ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอเวียงแหง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และบางส่วนของพื้นที่ ตรงข้าม อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
3. กลุ่มโกกั้ง เคลื่อนไหวพื้นที่ เมืองเล่าไ้ รัฐน่านเหนือ และกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ มี พื้นที่บางส่วนอยู่ตรงข้ามกับ อำเภอเวียงแหง และรอยต่อของพม่า กับลาว
4. กลุ่มมูเซอ มีพื้นที่อิทธิพลด้านตรงข้าม อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
5. กลุ่มเครือข่ายค้ายาเสพติดคนไทย ที่หลบหนีไปอยู่ประเทศเพื่อน อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้าน ภายหลวงอยู่ตรงข้ามจังหวัดแม่ฮ่องสอน และบ้านนาทองมู ที่อยู่ตรงข้ามกับอำเภอเชียงดาว จังหวัด เชียงใหม่

ซึ่งจากแหล่งผลิตยาเสพติดที่ผลิตผู้ผลิตรายใหญ่ ปัจจุบันเป็นกลุ่มกองกำลังพม่าเชื้อสายว้า พื้นที่อิทธิพลด้านตรงข้ามกับอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่ และ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในการควบคุมของกองกำลังพม่าเชื้อสายว้า ยาเสพติดที่ผลิตได้ส่วนใหญ่จะถูกลำเลียงไปเก็บพื้นที่เมืองสาต โดยสร้างเป็นโกดังเก็บ มีกำลังคุ้ม กันหนาแน่น จากนั้นก็จะมีการกระจายไปสู่จุดพักยาเสพติดตามตะเข็บแนวชายแดนระหว่างพม่ากับ ไทย เพื่อรอการขนย้ายเข้าสู่ประเทศไทยต่อไป (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัด เชียงใหม่ ,2548)

All rights reserved

แผนที่ 1 :เส้นทางนำเข้ายาเสพติดจากแหล่งผลิตของกลุ่มกองกำลังพม่าเชื้อสายว่า เข้าทางพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกของประเทศไทย

ยาเสพติดที่ผลิตได้จากกลุ่มต่างๆจะนำเข้าสู่ประเทศไทยในหลายๆเส้นทาง โดยมีชุมชน แหล่งพักยาเสพติดที่ตั้งในพื้นที่บริเวณชายแดน เขตติดต่อในหลายจังหวัด เช่น เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก จำนวน 102 ชุมชน และมีส่วนหนึ่งที่ลำเลียงผ่านลำน้ำโขงเข้าสู่ประเทศไทยทาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันออก

แผนที่ 2 : ที่ตั้งจุดชุมชนที่พักยาเสพติดในประเทศพม่าเพื่อรอการค้าเถียงผ่านตรงข้ามจังหวัด เชียงใหม่ เชียงรายแม่ฮ่องสอน

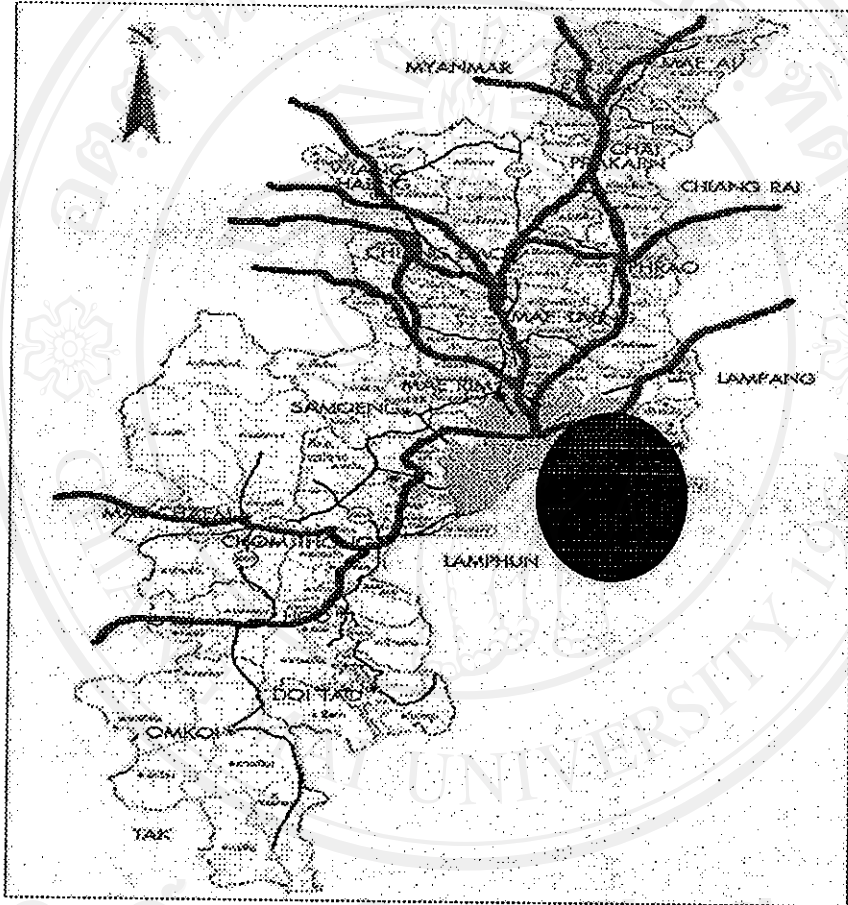
ข้อมูล : ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เอาชนะยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่, 2548

จุดพักยาเสพติดในส่วนของจังหวัดเชียงใหม่ ที่สำคัญได้แก่ บ้านห้วยยาว บ้านนามะหลวย บ้านโป่งป่าแหลม บ้านน้ำฮู่น เมืองจ๊อด บ้านห้วยอ้อ ด้านตรงข้ามคอยอ่างขาง บ้านมะจี่หนู บ้านห้วยคด บ้านห้วยโป่ง บ้านห้วยปาง เมืองสาด เมืองของบึง บ้านห้วยยาว บ้านใหม่ ห้วยโป่งสุก คอยถ้ำปล่องและบ้านนากองมู เพื่อรอการขนเข้าสู่พื้นที่ตอนในของจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

การค้าเถียงยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทย เส้นทางค้าเถียงยาเสพติดที่ผ่านเข้าไปในพื้นที่ตอนในของจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ผ่านที่สำคัญคือ อำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอฝาง อำเภอแม่เมาะ อำเภอไชยปราการ อำเภอแม่แตง โดยมีจุดพักยาเพื่อรอการขนย้ายไปยังพื้นที่อื่นที่ใน อำเภอแม่เมาะ อำเภอแม่แตง อำเภอพร้าว อำเภอเมืองเชียงใหม่ และอำเภอแม่แจ่ม โดยมีชุมชนระหว่างเส้นทางค้าเถียงที่เป็นจุดพักยาที่สำคัญ 13 ชุมชน ได้แก่ บ้านขุนคอง บ้านน้ำฮู่น บ้านเมืองนะ บ้านนาศิริ

บ้านปางงาม บ้านแม่จอน บ้านแกน้อย ของอำเภอเชียงดาว บ้านห้วยโป่งพัฒนา ของอำเภอไชยปราการ บ้านปากกล้วย บ้านลาน บ้านหนองไผ่ ของอำเภอฝาง และบ้านห้วยกุ่มกุ่ม บ้านห้วยน้ำดัง ของอำเภอแม่แตง (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ ,2548)

แผนที่ 3 : เส้นทางลำเลียงยาเสพติดจากชายแดน เข้าสู่พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

เส้นทางหลวงที่ขบวนการค้ายาเสพติดใช้ในการลำเลียงยาเสพติด เข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่ที่สำคัญ 3 เส้นทางคือ เส้นทางหลวงหมายเลข 118 จากอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เส้นทางหลวงหมายเลข 108 จากอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ เส้นทางหลวงหมายเลข 1095 จากอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน เข้าสู่เขตพื้นที่ชั้นในของจังหวัดเชียงใหม่

ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เองก็มีเส้นทางลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตเข้าสู่ชุมชนพักอาศัยผ่านเส้นทางระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และที่สำคัญมีจำนวน 11 เส้นทาง

1. เส้นทางที่ 1 จาก แหล่งผลิตหรือจุดพักยานอกประเทศ ผ่านคอกฝ้าห่มปก คอกสันจู้ เข้าสู่ตำบลม่อนปิ่น ตำบลเวียง ของอำเภอฝาง ผ่านไปพักที่อำเภอเชียงดาว หรืออำเภอพร้าว เข้าสู่จุดพักยาในจังหวัดเชียงใหม่

2. เส้นทางที่ 2 จาก แหล่งผลิตหรือจุดพักยานนอกประเทศ ผ่านคอยผ้าห่มปก คอยตันจู้ เข้าสู่ ตำบลแม่สาว อำเภอแม่อาว หรือ ตำบลเวียง อำเภอฝาง แล้วผ่านทางอำเภอเชียงดาว หรือเส้นทาง อำเภอพร้าว เข้าสู่ จุดพักยาในจังหวัดเชียงใหม่
3. เส้นทางที่ 3 จาก แหล่งผลิตหรือจุดพักยานนอกประเทศ จากคอยกั้งตี ผ่าน บ้านคุ้ม บ้านหลวง บ้านยาง บ้านสันมะกอกหวาน ตำบลแม่งอน ของอำเภอฝาง เข้าสู่จุดพักยาในพื้นที่ตอนใน จังหวัดเชียงใหม่
4. เส้นทางที่ 4 จาก แหล่งผลิตหรือจุดพักยานนอกประเทศ จาก คอยกั้งตี ผ่าน บ้านผาแดง บ้านถ้ำจอบ บ้านลินชัย บ้านใหม่หนองบัว อำเภอไชยปราการ ผ่านทางอำเภอเชียงดาวหรือเส้นทาง อำเภอพร้าว เข้าสู่ จุดพักยาในจังหวัดเชียงใหม่
5. เส้นทางที่ 5 จาก แหล่งผลิตหรือจุดพักยานนอกประเทศ เข้ามาพักในชุมชนพักยาเสพติด ในเขตพื้นที่อำเภอไชยปราการ ผ่านเส้นทางอำเภอพร้าว
6. เส้นทางที่ 6 จากแหล่งผลิตหรือจุดพักยานนอกประเทศ เข้าสู่บ้านขุนคอง หรือบ้านเลาภู บ้านนาเลา อำเภอแม่แตง โดยผ่านเส้นทางเดินเท้า
7. เส้นทางที่ 7 จากแหล่งผลิตหรือจุดพักยานนอกประเทศ ผ่านบ้านอรุโณทัย บ้านหนองวัวแดง คอยเหล็กจี บ้านแม่ก้อน ผ่านบ้านขุนคอง หรือ บ้านใหม่ สหกรณ์ ตำบลเมืองงาย โดยผ่านเส้นทางเดินเท้า
8. เส้นทางที่ 8 จาก แหล่งผลิตหรือจุดพักยานนอกประเทศ หรือจุดพักที่บ้านเปียงหลวงอำเภอเวียงแหง ผ่านเข้าสู่บ้านลีซอสามหมื่น บ้านห้วยน้ำดัง ของอำเภอแม่แตง เข้าสู่จุดพักยาในจังหวัดเชียงใหม่
9. เส้นทางที่ 9 จากแหล่งผลิตหรือจุดพักยานนอกประเทศบ้านกองเทวี เข้าสู่เขตไทยบริเวณ ช่องทางคอยคำ ตามเส้นทางเดินเท้าเข้าสู่ บ้านลีซอน้ำบ่อใหม่ บ้านลีซอสามหมื่น บ้านลีซอแม่แพม ซึ่งเป็นแหล่งพักยา เข้าสู่ บ้านห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง รอการขนย้ายเข้าสู่ จุดพักยาในจังหวัดเชียงใหม่
10. เส้นทางที่ 10 จากแหล่งผลิตห้วยฮันเดส เข้าสู่เขตไทยช่องทางถ้ำป่อง หรือช่องทาง กิวช้างก๊บบ ผ่านเข้าสู่ บ้านลีซอห้วยหก คอยกิวหวาย บ้านเลาภู อำเภอเวียงแหง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตพักยา และจุดประสานงานการซื้อขาย หรือบ้านปางกลาง ตำบลทุ่งข้าวพวง อ.เชียงดาว เข้าสู่จุดพักยาใน จังหวัดเชียงใหม่
11. เส้นทางที่ 11 จากแหล่งผลิตหรือจุดพักยานนอกประเทศบ้านห้วยอ้อ เข้าสู่เขตไทยที่ บริเวณช่องทางหนองกะกลาง ผ่านเข้าสู่บ้านอรุโณทัย บ้านหนองเขียง บ้านหนองวัวแดง คอยเหล็กจี

บ้านแม่ก้อน บ้านลีซอแม่จา และใช้เส้นทางเดินเท้าในภูมิประเทศเข้าสู่ อำเภอแม่แตง และจุดพักขา
ในจังหวัดเชียงใหม่ (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ ,2548)

เส้นทางผ่านทั้ง 11 เส้นทางจะนำยาเสพติดเข้าสู่เขตชั้นในของจังหวัดเชียงใหม่ เข้าสู่ชุมชน
พื้นที่พักยาเสพติดในเขตเมืองเพื่อกระจายไปยังผู้ค้าในพื้นที่หรือรอการขนย้ายต่อไป ซึ่งในระหว่าง
เส้นทางจากชายแดนถึงเขตชั้นในของจังหวัดเชียงใหม่ โดยเริ่มต้นจาก 4 อำเภอ คืออำเภอฝาง
อำเภอแม่เฒ่า อำเภอไชยปราการและอำเภอเชียงดาว ผ่านช่องทางทั้ง 11 ช่องทาง ผ่านอำเภอแม่แตง
หรืออำเภอพร้าว เข้าสู่เขตชั้นในของจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

เส้นทางลำเลียงยาเสพติดที่มาจากชายแดนผ่านจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่
2 จังหวัด คือ

1. เส้นทางผ่านจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.1. จากจังหวัดแม่ฮ่องสอนผ่านอำเภอปาย เพื่อเข้าสู่อำเภอแม่แตง แล้วเข้าสู่เขตชั้นในโดยตรง
หรือ ตัดเข้าอำเภอสะเมิง และเข้าสู่เขตพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยลำเลียงผ่านชุมชนชาวเขาที่
เกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติด จากตำบลบ้านป่าแม่ ผ่านเข้าสู่บ้านแม่เถล ตำบลสะเมิงเหนือ ทะลุ
บริเวณตำบลโป่งแยงของอำเภอแม่ริมตัดเข้าบ้านแม่ลาใหม่ เข้าบ้านคอยปุย หรือตัดลงเส้นทาง
ลำลองบริเวณแหล่งท่องเที่ยวห้วยตึงเฒ่า เข้าสู่ชุมชนเขตเมืองเชียงใหม่

1.2. จากจังหวัดแม่ฮ่องสอนผ่านอำเภอปาย หรือจากเขตอำเภอเมือง ตัดเข้าตำบลวัดจันทร์
เข้าสู่อำเภอสะเมิง จากนั้นแยกออกไป 4 เส้นทางคือ

- จากอำเภอผ่านเส้นทางอำเภอแม่ริม เข้าเขตเมืองเชียงใหม่โดยตรง
- จากอำเภอผ่านสะเมิง ตัดเข้าตำบลแม่วินของกิ่งอำเภอแม่วาง เข้าสู่อำเภอสันป่าตอง

และทางดง

- จากอำเภอสะเมิงผ่านอำเภอหางดงเข้าสู่เขตเมืองเชียงใหม่
- จากอำเภอสะเมิงเข้าสู่อำเภอเมืองผ่านเส้นทางลำลองตัดเข้าชุมชนชาวเขาจุดพักขาบน
คอยสุเทพปุย

1.3 จากบริเวณชายแดน อำเภอสบเมย อำเภอแม่สะเรียง ตัดเข้าสู่ อำเภอแม่แจ่ม โดยเส้นทาง
ขนาดเล็กเข้าสู่อำเภอจอมทองหรือกิ่งแม่วาง เพื่อเข้าไปเขตชั้นในหรือลำเลียงผ่านอำเภอฮอดแล้ววก
เข้าสู่อำเภอจอมทอง หรือลำเลียงตัดตรงผ่านอำเภอคอยเต่า เพื่อไปยังอำเภอเถิงจังหวัดลำพูน ผ่านเส้น
ทางไปยังอำเภอเถิง จังหวัดลำปางต่อไป

2. เส้นทางลำเลียงผ่านจากจังหวัดเชียงราย มีเส้นทางผ่านที่สำคัญ 2 ช่องทาง คือ
 - 2.1. ผ่านเส้นทางจากอำเภอแม่สรวย เข้าอำเภอพร้าว ตัดออกอำเภอสันทราย เข้าสู่อำเภอเมืองเชียงใหม่
 - 2.2. ผ่านเส้นทางหลัก จากเชียงรายผ่านอำเภอดอยสะเก็ด เข้าสู่อำเภอเมืองเชียงใหม่ (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่, 2548)

จากการที่จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ที่มีการลำเลียงยาเสพติดผ่านเข้ามาอย่างต่อเนื่องและมีชุมชนที่เป็นจุดพักยาเสพติดในพื้นที่มากชุมชน เป็นสาเหตุหนึ่งทำให้มีผู้ที่เกี่ยวข้องและมีปริมาณยาเสพติดที่เข้ามาในพื้นที่จำนวนมาก

2. การพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา

ปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้ปัญหาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่ มีการแพร่ระบาดรุนแรงมากขึ้นเนื่องจากความเสื่อมของสังคมที่เกิดจากการขยายตัวของเมืองเชียงใหม่ในระยะเวลาที่ผ่านมา ตามแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจตั้งแต่แผนที่ 1 เป็นต้นมา จังหวัดเชียงใหม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นเมืองหลักในการพัฒนาในเขตภาคเหนือ ทั้งเรื่องการค้า เศรษฐกิจ ในด้านการสนับสนุนให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรม และการผลิตที่สนับสนุนการผลิตเพื่อการบริโภคทำให้จังหวัดเชียงใหม่เติบโตอย่างรวดเร็วทาง (นคร สิงห์ไทย, 2521) การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือการผลักดันให้จังหวัดเชียงใหม่ให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นที่ก่อให้เกิดกระแสค่านิยมของคนในเขตจังหวัดภาคเหนือขึ้น ซึ่งเดิมก่อนหน้าที่จะมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาคนั้น การศึกษายังเป็นของชนชั้นที่มีฐานะดีหรือค่อนข้างดีที่มีกำลังทรัพย์ ส่งลูกหลานของตนเองเข้าไปเรียนใน กรุงเทพมหานคร (อดุลย์ วิหารอด, 2530) แต่หลังจากที่มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคแล้ว ในสภาพสังคมที่คนมีการศึกษาสูงกว่าสามารถที่จะเปลี่ยนสรุฐานะชนชั้นสังคมของตนเองได้ กลายเป็นแรงผลักดันให้เกิดการแสวงหาโอกาสทางการศึกษาของคนชั้นกลางและระดับล่าง ที่ผ่านมายังไม่เคยมีโอกาสที่จะให้ลูกหลานของตนเองได้เข้ารับ โอกาสนั้นซึ่งโอกาสที่จะเกิดขึ้นนั้นเกิดการหลัง ไหลของคนในเขตชนบทเข้ามาเรียนในโรงเรียนในเมือง (ประยูร วงศ์ทองน้อย, 2533) และทวีความรุนแรงขึ้นจนเกิดปรากฏการณ์การล่มสลายของโรงเรียนในเขตชนบทเพื่อให้นักเรียนเข้าเรียนที่โรงเรียนเพื่ออ่านออกเขียนได้ไม่สามารถตอบสนองการของกระแสชุมชนที่จะผลักดันให้เด็กเข้าสู่ระบบมหาวิทยาลัยได้ แต่โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองที่มีมาตรฐานการศึกษาที่สูงกว่าและโรงเรียนเอกชนที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพียงให้เด็กนักเรียนเข้าสู่ระบบมหาวิทยาลัยได้นั้น กลับเติบโตสวนทางกับการเสื่อมสลายของโรงเรียนในเขตชนบท (วิชา ปัญญาไว, 2534) การหลัง ไหลของเด็กนักเรียนจากชนบท และจากจังหวัดในเขตภาคเหนือที่เข้ามาเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อรวมกับจำนวนของคน

ที่เข้าในระบบมหาวิทยาลัยได้แล้ว ทำให้มีเด็กและเยาวชน ที่มาใช้ชีวิตในจังหวัดเชียงใหม่ เช่นในปี 2542 พบว่ามีจำนวนนักเรียน นักศึกษาในระบบ ตั้งแต่อนุบาล จนถึงชั้นอุดมศึกษา มีจำนวนถึง 459,672 คน จากจำนวนสถานศึกษา 2,728 แห่ง (สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่,2542) เด็กและเยาวชน เหล่านี้ที่ต้องเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองตามลำพังหรือได้รับการดูแลไม่ดีพอในวัยก่อนที่จะมีวุฒิภาวะอัน สมควรในการดูแลตนเอง กลายเป็นกลุ่มเสี่ยงกลุ่มใหญ่ ต่อยาเสพติดที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ (ประคอง บุญสมทรัพย์,2542)

3. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร

เมืองเชียงใหม่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองศูนย์กลางธุรกิจของภาคเหนือ แต่ในพื้นที่เขต ชนบทที่คงยังมีรูปแบบการผลิตเพื่อการบริโภคในสังคมเกษตรกรรมแบบเดิม ในสภาพสังคมที่มี ธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมและโครงสร้างทางสังคมที่เป็นสังคมชนบทที่เป็นสังคมเกษตรที่ผลิต เพื่อการบริโภคที่เอื้อต่อการดำรงอยู่โดยไม่พึ่งพาระบบตลาด ที่ทำให้สังคมชนบทมีความเข้มแข็ง แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาในกระแสวัตถุนิยมที่เปลี่ยนโครงสร้างของสังคม ผลักดันให้ ชุมชนเกษตรที่ผลิตเพื่อการบริโภคเดิมเข้าไปเป็นส่วนของการผลิตเพื่อการขายตามแนวคิดการ พัฒนาของสังคมตะวันตก (สมพร สนิทกุล,2546) มีการผลักดันผ่านการส่งเสริมของภาครัฐและ การสร้างกระบวนคิดของการพัฒนาเข้าไประบบการศึกษา เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนทำให้ชุมชนใน ชนบทต้องก้าวไปสู่สังคมแห่งการบริโภคในโลกของทุนนิยม เกิดขึ้นในระบบการศึกษาสมัยใหม่ที่ รับเอาแนวคิดมาจากแนวคิดตะวันตกมาทั้งหมด ซึ่งรูปแบบการพัฒนาเพื่อรองรับสังคมบริโภคนี้เอง ได้เปลี่ยนคนในชนบททั้งวิถีคิดและ โครงสร้างสังคมการผลิตของชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งที่ยัง ไม่พร้อม ผลที่เกิดขึ้นทำให้ชุมชนที่ยังเป็นชุมชนที่ผลิตเพื่อการบริโภคเป็นหลัก ไม่สามารถปรับตัวได้ ก่อให้เกิดความทุกข์ของคนในสังคมชนบทที่ไม่สามารถตามกระแสความเปลี่ยนแปลงได้ทันเกิดจาก ขีดจำกัดในเรื่ององค์ความรู้ในการผลิตและข้อจำกัดพื้นที่การผลิตไม่พอ เนื่องจากสภาพที่ตั้งของ จังหวัดเชียงใหม่มีข้อจำกัดสภาพภูมิประเทศที่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบระหว่างหุบเขาที่มีขนาด ไม่มากนักและไม่สามารถขยายจนรองรับรูปแบบการเกษตรที่ผลิตเพื่อการจำหน่ายได้อย่างเพียงพอ ทางออกของคนชนบทที่อยู่ในสภาพที่ทุกข์ต่อภาวะที่เป็นอยู่ การแสวงหาทางออกที่จะก้าวพ้นสภาพ ทุกข์ที่เป็นอยู่นั้น ข้อมูลในสังคมได้บอกแก่สังคมชนบทในกลุ่มคนที่ไม่มีความรู้เพื่อการผลิตได้อย่าง เพียงพอ ก็จะต้องแสวงหาความรู้หรือองค์ความรู้เพียงพอจึงจะสามารถดำรงอยู่ได้ในการเปลี่ยนแปลง ของโลกได้ การส่งเสริมให้มีสถานศึกษาในทุกกระดับที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีเป้าหมายการ ศึกษาเพื่อสร้างคนให้เข้าสู่โครงสร้างของผลิตเพื่อการบริโภค(ประไพ หล้าเจริญ,2532)

ดังนั้นเมื่อเกิดความต้องการของสังคมชนบท ที่ต้องการแสวงหาความรู้เพื่อให้อยู่ในกระแส โลกทุนนิยมได้กระแสการลงทุนด้านการศึกษา การส่งลูกหลานให้ได้รับการศึกษาในครอบครัวคน ชนบทที่มีขีดจำกัด จากการขาดแคลนที่ดิน และทรัพย์สิน ภาพการลงทุนด้านการศึกษาแก่ลูกหลานด้วย การขายที่ดิน ที่บ้าน ที่สวนเท่าที่มีอยู่เพื่อให้ลูกหลานได้เข้ามาเรียนในโรงเรียนเมือง จะได้มีโอกาส เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยจึงได้เกิดขึ้นในเขตชนบทของจังหวัดเชียงใหม่(วิชา ปัญญาไว,2534) ซึ่ง การลงทุนนี้ก่อให้เกิดปัญหาตามมาจากการเป็นหนี้สิน จนสังคมชนบทเป็นชุมชนที่มีความทุกข์ สิ้นหวัง ภาพปัญหาสังคม จึงเกิดขึ้นมากมายหลายมิติ ปัญหาที่สำคัญ คือปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ที่เข้ามาตอบสนองทั้งต่อความทุกข์และปัญหาทางเศรษฐกิจในสังคมชนบท และในกลุ่มคนชนบทที่ มารวมกันอยู่ในเขตเมือง

จากการที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นทั้งพื้นที่ที่มีการค้าเสี่ยงผ่านและมีชุมชนที่เป็นจุดพักยาในพื้นที่ ทำให้ปริมาณยาเสพติดที่เข้ามาหมุนเวียนจำนวนมาก เมื่อผนวกกับปัญหาทางด้านสังคมเศรษฐกิจ และผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาที่ไม่มีทิศทางที่ชัดเจนไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหา และสภาพสังคมเดิม ส่งผลกระทบทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติดที่มี ยาเสพติดกระจายในชุมชน มีผู้เสพยาเสพติดจำนวนมากและมีผู้ค้ายาเสพติดทั้งที่เป็นขบวนการรายใหญ่ รายกลาง รายย่อยในพื้นที่เส้นทางผ่านหรือในชุมชนจุดพักยาเสพติดเป็นจำนวนมาก และมีการขยาย ระดับความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 2 สถิติการเข้ารายงานตัวของผู้ค้า และผู้เสพในช่วงสงครามเอาชนะยาเสพติด

(กุมภาพันธ์-เมษายน 2546)

การประกาศสงครามยาเสพติดของรัฐบาล ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน 2546 มีผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย ที่เข้ารายงานตัวรายงานตัวต่อศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เอาชนะยาเสพติด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ค้าจำนวน 1,478 คน ผู้เสพจำนวน 16,992 คน (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะ ยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ ,2548)

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 1 :จำนวนผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย ในเขตพื้นที่เส้นทางผ่านจากชายแดน โดยตรง 4 อำเภอ ของจังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้ารายงานตัวระหว่าง เดือน กุมภาพันธ์ -เมษายน 2546

อำเภอ	ผู้ค้ารายย่อยรายงานตัว		ผู้เสพรายงานตัว		รวม	
	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)
ฝาง	171	11.6	934	5.5	1,105	6.0
แม่ฮาย	9	0.6	968	5.7	977	5.3
ไชยปราการ	50	3.4	896	5.3	946	5.1
เชียงดาว	166	11.3	1377	8.1	1,543	8.4
รวม	396	26.9	4175	24.6	4571	24.8

ในพื้นที่เส้นทางผ่านจากชายแดน 4 อำเภอ ได้แก่ ฝาง แม่ฮาย ไชยปราการและเชียงดาวมีจำนวนผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย ร้อยละ 26.79 ของผู้เข้ารายงานตัวเป็นผู้ค้ารายย่อย ทั้งหมด และมีจำนวนผู้เสพติดคิดเป็นร้อยละ 24 .57 ของจำนวนผู้เสพที่เข้ารายงานตัวทั้งหมด

ตาราง 2: จำนวนผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย พื้นที่เส้นทางผ่านและพื้นที่พักยาในชุมชน 7 อำเภอ ของจังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้ารายงานตัวระหว่าง เดือน กุมภาพันธ์ -เมษายน 2546

อำเภอ	ผู้ค้ารายย่อยรายงานตัว		ผู้เสพรายงานตัว		รวม	
	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)
พร้าว	151	10.2	1,219	7.2	1,370	7.4
แม่แตง	145	9.8	1,020	6.0	1,165	6.3
สะเมิง	23	1.6	465	2.7	488	2.6
แม่วาง	121	8.2	550	3.2	671	3.6
แม่แจ่ม	95	6.4	1,012	6.0	1,107	6.0
ฮอด	63	4.3	586	3.4	649	3.5
จอมทอง	73	5.0	1,362	8.0	1,435	7.8
รวม	671	45.5	6,214	36.5	6,885	37.2

ในพื้นที่เส้นทางผ่านและชุมชนพักยาเสพติด 7 อำเภอ ได้แก่พร้าว แม่แตง สะเมิง แม่วาง แม่แจ่ม ฮอด และจอมทองมีจำนวนผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย ร้อยละ 45.4 ของผู้เข้ารายงานตัวเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยทั้งหมด และมีจำนวนผู้เสพติดคิดเป็นร้อยละ 36.57 ของจำนวนผู้เสพที่เข้ารายงานตัวทั้งหมด

ตาราง 3 : แสดงจำนวนผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย ของจังหวัดเชียงใหม่ในเขตพื้นที่ อำเภอรอบในและพื้นที่ไม่เป็นเส้นทางผ่าน เข้ารายงานตัวระหว่าง เดือน กุมภาพันธ์ -เมษายน 2546

อำเภอ	ผู้ค้ารายย่อยรายงานตัว		ผู้เสพรายงานตัว		รวม	
	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)
ดอยสะเก็ด	0	0.0	332	2.0	332	1.8
สันป่าตอง	4	0.3	628	3.7	632	3.4
ดอยเต่า	6	0.4	594	3.5	600	3.2
เมืองเชียงใหม่	5	0.3	358	2.1	363	2.0
อมก๋อย	41	2.8	1,472	8.7	1,513	8.2
ดอยหล่อ	12	0.8	378	2.2	390	2.1
สันกำแพง	11	0.7	243	1.4	254	1.4
แม่ฮอน	16	1.1	265	1.6	281	1.5
หางดง	33	2.2	442	2.6	475	2.6
สารภี	32	2.2	364	2.1	396	2.1
แม่ริม	82	5.6	693	4.1	775	4.2
เวียงแหง	75	5.1	403	2.4	478	2.6
สันทราย	90	6.1	431	2.5	521	2.8
รวม	407	27.6	6,603	38.9	7,010	37.9

ในพื้นที่ตอนในและไม่เป็นเส้นทางผ่าน 13 อำเภอได้แก่ ดอยสะเก็ด สันป่าตอง ดอยเต่า เมืองเชียงใหม่ อมก๋อย ดอยหล่อ สันกำแพง แม่ฮอน หางดง สารภี แม่ริม เวียงแหง และสันทราย มีจำนวนผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย ร้อยละ 27.54 ของผู้เข้ารายงานตัวเป็นผู้ค้ารายย่อยทั้งหมด และมีจำนวนผู้เสพติดคิดเป็นร้อยละ 38.86 ของจำนวนผู้เสพที่เข้ารายงานตัวทั้งหมด

สรุปในช่วงการประกาศสงคราม 90 วัน มีผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย เข้ารายงานตัว 1,478 คน ถูกวิสามัญฆาตกรรม 14 คน และคดีที่เกิดจากการฆ่าตัดตอน 144 คน รวมมีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่ เสียชีวิต จำนวน 158 คน (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ ,2548) หรือเฉลี่ยมีผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดวันละ 2 คน และเมื่อสรุปผลการดำเนินการถึงสิ้นปีงบประมาณ ใน กันยายน 2546 รวมระยะเวลา 8 เดือน มีผู้เสียชีวิต 224 คน หรือมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเสียชีวิต เฉลี่ยวันละ 1 คน มีการจับกุมยึดทรัพย์ 62 คดี ผู้ต้องหา 79 คน

ยึดทรัพย์ 570 รายการ มูลค่า 179,242,856 บาท (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัด เชียงใหม่ ,2548) (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ ,2548)

หลังการดำเนินการประกาศสงครามยาเสพติดในปี 2546 ได้ 2 ปี พบว่าขบวนการค้ายาเสพติด คงมีการเคลื่อนไหวและปรับรูปแบบการค้าและลำเลียงยาเสพติด จากรายงานสถิติผลการจับกุมในพื้นที่มากที่สุด 5 อันดับแรกของจังหวัดเชียงใหม่ เฉพาะในเดือนเมษายน 2548 (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดเชียงใหม่ ,2548)

ตาราง 4 : ผลการจับกุมคดียาเสพติดมากที่สุด 5 อันดับแรกของจังหวัดเชียงใหม่

อำเภอ	จำนวนคดี	จำนวนผู้ต้องหา
เมืองเชียงใหม่	365	472
ฝาง	99	113
เชียงดาว	99	110
ไชยปราการ	83	100
แม่อาข	66	71
รวม	712	866

2. โครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน

โครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน เป็นโครงการหนึ่งในการดำเนินการต่อสู้ค้ายาเสพติดรายย่อย และผู้เสพที่มีพฤติกรรมค้าร่วม ตามแนวทางยุทธศาสตร์พลังแผ่นดิน มีวัตถุประสงค์ เพื่อลดความเข้มแข็งของกระบวนการค้าและเครือข่ายค้ายาเสพติด ที่มีโครงสร้างของผลประโยชน์ที่ซับซ้อนจากการค้ายาเสพติด ทำให้การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในส่วนของผู้ค้ายาเสพติด มีความยากในการปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายในกลุ่มผู้ค้ารายย่อยและกลุ่มเสพและค้ายาเสพติดที่เป็นแนวร่วมของขบวนการค้า ในทางปฏิบัติได้มีการเสนอแนวทางเพื่อแยกสลายและลดความเข้มแข็งของขบวนการค้ายาเสพติด โดยการนำเอาแนวความคิดจากผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ที่ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการต่อสู้ด้วยกำลังมาเป็นการแก้ไขปัญหาโดยวิธีสันติ จนสามารถสลายแนวร่วมของกองกำลังติดอาวุธและสร้างความเข้าใจร่วมกันในความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ จนปัญหาพรรคคอมมิวนิสต์ได้ยุติลง นำมากำหนดเป็นแนวทางการแยกสลายกลุ่มพลังเครือข่ายของกลุ่มค้ายาเสพติด เพื่อแยกกลุ่มผู้ค้ารายย่อยและกลุ่มเสพที่มีพฤติกรรมค้าร่วมให้ออกจากผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ และขบวนการค้าทั้งในและระหว่างประเทศ (สุวรรณ เขิดฉาย,2545)

ในส่วนกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยและผู้เสพที่มีพฤติกรรมค้ายาเสพติดร่วม ที่ได้เข้ารายงานตัวต่อทางราชการ ได้มีการนำเอาโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน มาเป็นมาตรการรองรับหลังการดำเนินการกวดขันและเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เสพและกลุ่มผู้มีพฤติกรรมค้ารายย่อย ให้กลับมาเป็นพลังของแผ่นดิน โดยนำรูปแบบที่ดำเนินการของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 2 เป็นแนวทาง โดยแบ่งกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดเป้าหมายออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ค้ารายย่อย กลุ่มผู้ค้ารายกลาง และกลุ่มผู้ค้ารายใหญ่หรือเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติด ในส่วนกลุ่มผู้ค้ารายกลางรายใหญ่และขบวนการค้าทั้งในและต่างประเทศได้กำหนดให้ มีการปราบปรามจับกุมยึดทรัพย์หรือดำเนินการอย่างเข้มงวดในทุกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ยุติบทบาทการค้ายาเสพติด ในส่วนกลุ่มผู้ค้ารายย่อยและผู้เสพที่มีพฤติกรรมค้ารายย่อยนั้น ในเบื้องต้นรัฐบาลได้ดำเนินการปฏิบัติการทางจิตวิทยาโดยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทางสื่ออย่างต่อเนื่อง จนเกิดกระแสความหวาดระแวงในกลุ่มผู้ร่วมกระบวนการค้าด้วยกัน และเกิดความตื่นตระหนกของผู้ค้ารายย่อยและครอบครัว จนมีผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยเข้ารายงานตัวต่อหน่วยราชการจำนวนมาก ที่รัฐบาลได้กำหนดให้รายงานตัว เพื่อเข้าร่วมเป็นพลังแผ่นดินในช่วงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 30 เมษายน 2546 ซึ่งผู้ที่เข้ารายงานตัวต้องรับเงื่อนไขปฏิบัติ คือ เข้ารับการอบรมเพื่อเปลี่ยนกระบวนคิด และรายงานตัวกับทางราชการตามกำหนด เป็นระยะเวลา 1 ปี เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจในการไม่กลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และเมื่อสามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดก็จะได้รับโอกาสในการยกเว้นโทษ และกลับเข้ามาอยู่ในสังคมได้ (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด จังหวัดเชียงใหม่, 2546)

โครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน ในส่วนของการอบรม มีเนื้อหาการอบรมค่ายทำความดีเพื่อแผ่นดินในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. การมุ่งชี้ชัดให้เห็นทุกข์ คือการมุ่งให้เกิดคิดกระบวนการวิเคราะห์บทพจนร่วมกันด้วยตัวเอง ถึงผลร้ายและการสูญเสียที่เกิดขึ้นในสิ่งที่ได้กระทำผ่านมาทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศชาติ ว่าร้ายแรงอย่างไร จุดหมายปลายทางของผู้ค้าจากสิ่งที่ได้กระทำลงไป รวมทั้งการเชื่อมโยงกับความเชื่อทางด้านศาสนาถึงผลกระทบอันจะเกิดขึ้นกับตัวเอง เช่นการ ไปดูคนที่ได้รับการลงโทษในกรณีเดียวกับที่เขากำลังกระทำอยู่ในเรือนจำ การดูภาพการประหารชีวิต และการลงโทษของประเทศต่างๆ การยึดทรัพย์ของผู้ค้า

2. ปลุกเร้าให้ลุกขึ้นสู้ คือการมุ่งชี้ให้เห็นศักยภาพของตัวเอง เมื่อเทียบกับคนที่ด้อยโอกาสในสังคมที่สามารถต่อสู้ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี การชี้ให้เห็นความโชคชะตของชีวิตที่ได้รับโอกาสการให้อภัยจากสังคมต่างๆที่ได้ทำสิ่งที่เจ็บปวดแก่สังคมมากมาย ชี้ให้เห็นโอกาสในการที่จะพ้นจากผลกระทบที่ได้ทำมาโดยการทำความดีทดแทนในสิ่งที่ผ่านมาให้มีโอกาสวิเคราะห์ทางเลือกของชีวิตของตนเอง

3. ให้ความรู้ในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง จนกล้าพอที่จะตัดสินใจ เปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ ที่มีความสุขตามอัตภาพ มีแนวทางในการค้นหาตนเอง และอยู่ในกระแสของสังคมชุมชนที่เข้มแข็งขึ้น ขณะที่ขบวนการค้าที่อ่อนแอลง รวมทั้งลัทธิจริยธรรมของชีวิตที่เกิดแก่เจ็บตายที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ไม่พ้น เปรียบการตายอย่างมีศักดิ์ศรีกับการตายอย่างทุกข์ทรมาน ทั้งสำหรับผู้ที่อยู่ข้างหลังและผู้จากไป และความเชื่อของผลกรรมที่ได้กระทำและการรับกรรมดีและกรรมชั่ว รวมทั้งการวิเคราะห์ตนเอง ในการเลือกทางเดินชีวิตอย่างมีคุณค่า ในโอกาสชีวิตที่ได้รับจากสังคมที่ให้กลับเข้าสู่สังคมใหม่ เป้าหมายของการอบรมมุ่งให้เกิดแรงจูงใจอย่างยั่งยืนยวดสำหรับผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย ในการลดเลิกพฤติกรรม การเสพติดรวมทั้งการไม่ให้การสนับสนุนขบวนการค้ายาเสพติด (สุวรรณ เจริญชาย, 2545)

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว

ความหมายของการปรับตัว การใช้ชีวิตของทุกคนในสิ่งแวดล้อมที่ดำรงอยู่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในระดับที่มากหรือน้อย กระทบต่อความเป็นอยู่แตกต่างกันแล้วแต่สถานการณ์ ไม่ว่าจะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากสังคม สิ่งแวดล้อม หรือเกิดจากกับภายในบุคคล การปรับตัวนั้นเนื่องจากมีสิ่งเร้าเข้ามากระทบคุณภาพของบุคคลเป็นเหตุให้บุคคลต้องปรับตัว เพื่อให้สามารถดำรงความมั่นคงของชีวิตของตนเองได้อย่างปกติสุข มนุษย์จึงต้องมีความจำเป็นในการค้นคว้าหาความรู้ และเผชิญปัญหาต่างๆ ซึ่งปัญหาที่ทำให้เกิดความคับข้องใจ ความขัดแย้ง ความวิตกกังวล เป็นผลให้บุคคลมีความตึงเครียดด้านอารมณ์และจิตใจ (mental and emotion stress) อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดาร์วิน (Dawin) นักชีววิทยาชาวอังกฤษเป็นผู้เริ่มใช้คำว่า การปรับตัวเป็นคนแรก กล่าวไว้ในทฤษฎีพัฒนาการว่าสิ่งมีชีวิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมของโลกที่เต็มไปด้วยภัยอันตรายในการดำรงชีวิต การปรับตัวในแง่ชีววิทยาเป็นการปรับตัวที่เป็นไปตามความต้องการของร่างกาย และในแง่ของจิตวิทยาหมายถึงการปรับไปตามสภาพความต้องการของจิตใจ

สุรางค์ จันทร์หอม (2527, หน้า 84-85) การปรับตัว หมายถึงการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อบรรลุปลายทางในสิ่งแวดล้อมของตน มนุษย์ทุกคนต้องมีการปรับตัวทั้งสิ้น แต่ละคนมีแบบแผนการปรับตัวที่ต่างกันออกไป เพื่อสนองความต้องการของตนเอง

ชวนพิศ ทองทวี (2524, หน้า 221-222) ได้กล่าวว่า การปรับตัวหมายถึง การที่มนุษย์พยายามเอาชนะความคับข้องใจที่เกิดจากการมีอุปสรรคมาเกิดขวางทางนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการเพื่อรักษาสมดุลชีวิต

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2524, หน้า 181) ได้กล่าวถึงการปรับตัวหมายถึงกระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาส่วนตัวที่เกิดขึ้นกับตัวเอง ทั้งทางอารมณ์ บุคลิกภาพ และปัญหาความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนทำให้ตนอยู่ได้อย่างมีความสุข

กัลยา สุวรรณแสง (2536, หน้า 50) ได้กล่าวว่าการปรับตัว หมายถึง การปรับกาย ปรับใจ ให้ อยู่ในสังคมสถานะแวดล้อมได้อย่างมีความสุข

ชูทิพย์ ปานปรีชา (2539, หน้า 499) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นกระบวนการทางจิตซึ่งคนนำมา ใช้เพื่อให้บรรลุความต้องการต่างๆของตนเองและสังคมและเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่หรือ เปลี่ยนแปลงไป และยังเป็นวิธีการทำให้คนคงไว้ซึ่งสุขภาพจิตด้วยการแก้ปัญหาทางออกเพื่อ ขจัดหรือผ่อนคลายความทุกข์ ความคับข้องใจ หรือความเครียด

ลักขณา สริวัฒน์ (2544, หน้า 105) ได้กล่าวถึงความหมายการปรับตัวว่า การปรับตัวคือ การ ที่บุคคลสามารถสร้างหรือขัดเกลาพฤติกรรมให้เข้ากับแบบแผนของสังคม หรือสิ่งแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงไป ให้สามารถบรรลุถึงจุดหมายที่ต้องการ ทำให้ชีวิตมีความสุขทั้งกายและใจ ไม่ เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น

แนวทางในการปรับตัวของบุคคล

กัลยา สุวรรณแสง (2536, หน้า 50) ได้กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นการ เลือกทำอะไรนอกจากให้ตัวเองมีความสุขใจกับตัวเองแล้ว ก็ต้องให้เป็นไปตามความคิดของ สังคมอื่นๆ ด้วย ในทางจิตวิทยา กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงในการปรับปรุงตัวของบุคคลนั้นมี 2 ทาง คือการปรับตัวภายใน ได้ดีเรียกว่า well adjusted การปรับตัวภายนอกได้ดี เรียกว่า well adapted และ คนที่สามารถปรับตัวทั้งภายนอกและภายในได้ดี เรียกว่าเป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทางบุคลิกภาพ เต็มที่ (integrated personality) การปรับตัวของมนุษย์ที่มีการปรับตัวกันแล้ว ในภาพกว้างเป็น เรื่องการปรับตัวกับมนุษย์ด้วยกัน การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดินฟ้าอากาศ การปรับตัวเข้ากับ ระเบียบแบบแผน วัฒนธรรมท้องถิ่น การปรับตัวเข้ากับแนวคิดทางสังคม การปรับตัวให้เข้ากับตัวเอง

สาเหตุที่บุคคลต้องปรับตัว

มาลินี จุฑะรพ (2539, หน้า 319) ได้กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความหวังในชีวิต มีความ หวังในการกระทำของตน แต่มักพบกับอุปสรรคหรือปัญหาอยู่เสมอ เพื่อรักษาสมดุลชีวิตเขาจำเป็นต้อง มีการปรับตัวจึงจะอยู่รอด การที่บุคคลพบกับอุปสรรคย่อมทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เป็นผลดีกับ ตัวเองซึ่งบุคคลจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆคือ

- ความตึงเครียด (tension) เป็นสภาวะทางอารมณ์เมื่อบุคคลประสงค์สิ่งใดแล้วพบกับ อุปสรรคไม่อาจแก้ไขปัญหาได้ เกิดความตึงเครียด ต้องหาทางปรับตัวเพื่อปรับสภาวะทางอารมณ์
- ความคับข้องใจ (frustration) เป็นสภาวะทางอารมณ์ประเภทหนึ่งที่บุคคลที่พบอุปสรรค ไม่อาจบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งความหวังไว้ เกิดความคับข้องใจขึ้น

- ความกดดัน (pressure) เป็นสภาวะทางอารมณ์ประเภทหนึ่งที่คุณรู้สึกว่าถูกบีบอัดหรือถึงแควดล้อม ที่ทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเกิดความไม่สบายใจบุคคลมักหลีกเลี่ยงจากความกดดัน
- ความวิตกกังวล (anxiety) เป็นสภาวะทางอารมณ์ประเภทหนึ่งที่คุณรู้สึกว่าถูกบีบอัดหรือภารกิจสำคัญ

ลักษณะของการปรับตัวที่ดี

มนูญ ดนะวัฒนา (2526, หน้า 141) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของคนที่จะสามารถปรับตัวได้ดี มี

1. ความรู้กับตัวเอง (self-knowledge) คือผู้ที่ถึงพลังใจ แรงจูงใจ ความปราถนา ความทะเยอทะยาน ความรู้สึก ความสามารถและอารมณ์ต่างๆของตนเองนั้น คือจะต้องเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตนเองได้ทั้งหมด ทั้งพฤติกรรมและความรู้สึกต่างๆ
2. ความรู้สึกว่าตัวเองมีค่า (self-esteem) ประกอบด้วยความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และมีความสามารถที่จะทำหน้าที่ให้แก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความรู้สึกมั่นคงอบอุ่น (feeling and security) คนที่ปรับตัวได้ มีความรู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและที่สำคัญที่สุด คือมีอิสรภาพในการแสดงออกต่อสถานการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน
4. ความสามารถในการให้และรับความรัก (ability to concept and give affection) การปรับตัวหมายถึงการสร้างสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ นั่นคือความสามารถล่วงรู้ถึงความรู้สึกของคนอื่น ๆ และรักษาสัมพันธ์ภาพที่มีทั้งการให้และการรับ
5. ความพอใจต่อความปรารถนาทางกาย (satisfaction of boudity) คนที่ปรับตัวได้ดีจะมีทัศนคติต่อการทำงานของร่างกายตนเองอย่างสมบูรณ์ ไม่หมกมุ่นครุ่นคิดวิตกกังวล
6. มีความสามารถในการเป็นผู้ผลิตและมีความสุข (ability to be productive and happy) คือ สามารถใช้ความสามารถต่างๆ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและกว้างขวาง มีความสนุกและกระตือรือร้น
7. ปราศจากความตึงเครียดและการรับรู้ที่เกินขีด (absent of tension and happy sensitivity) คนที่สามารถปรับตัวได้จะไม่มีความทุกข์ ความตึงเครียดจนเกินขีดที่จะกระทบกับการดำรงอยู่ได้

ทฤษฎีการปรับตัวของรอย สาระสำคัญตามความเชื่อของรายนั้น คือการมองมนุษย์เป็นระบบหนึ่ง คือระบบชีวิต และมองระบบชีวิตตามแนวความเชื่อของทฤษฎีพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตด้วย (organic behavior theory) ซึ่งมีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นหน่วยเดียวกันไม่อาจแยกร่างกายจิตใจสิ่งใด ๆ ที่เข้ามากระทบ โดยตรงก็จะมีผลให้กระทบกระเทือนทั้งระบบ และการตอบสนองที่เกิดขึ้นจะเป็นการตอบสนองร่วมกันของการทำงานสัมพันธ์กันของหน่วยต่างๆ หรือไม่ว่ามีสิ่งใด

กระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ พฤติกรรมการตอบสนองจะเป็นการแสดงออกหรือตอบสนองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเสมอ ไม่ว่าพฤติกรรมนั้นจะรุนแรงหรือไม่ก็ตาม แต่การตอบสนองนั้นจะชัดเจนมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับชนิดของความรุนแรง ของสิ่งที่มากระทบ และความสามารถในการปรับตัว

สรุปได้ว่าการปรับตัว คือสิ่งที่มนุษย์ใช้เผชิญกับภาวะต่างๆที่ทำให้เกิดความไม่ปกติทั้งในทางบวก และทางลบต่อสมดุลของชีวิต แต่การปรับตัวจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการตั้งเป้าหมาย ทั้งจากภายนอกคือความรุนแรงของปัญหา และจากความสามารถในการปรับตัวของบุคคลนั้น

4. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการทำผิด

ปัญหาการกระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานของสังคม เช่น การเสพยาเสพติด การเล่นการพนัน มั่วสุมในสถานเริงรมย์ ส่วนมากจะมีหลายสาเหตุประกอบกัน ทฤษฎีที่จะอธิบายพฤติกรรมการกระทำผิดอันเนื่องมาจากกระบวนการทางสังคมที่น่าสนใจคือ ทฤษฎีกลไกการควบคุม (contrainment theory) เรคเคซ (อ้างใน สุชา จันทรเฒ, 2542) เข้าของทฤษฎีได้กล่าวถึงการกระทำความผิดของบุคคลว่า บุคคลจะยับยั้ง ไม่กระทำความผิดต่อเมื่อมีกลไกควบคุมสูง โดยแบ่งกลไกออกเป็น 2 ประเภทคือ กลไกภายนอก ได้แก่ ความผูกพันทางสังคมกับผู้อื่น การรักในหมู่คณะ กลไกการควบคุมภายใน ได้แก่ การควบคุมตนเอง ความคาดหวังที่มีเหตุผล การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง การมีความรับผิดชอบ การมีความสามารถในการทนต่อความคับข้องใจ การแสวงหาสิ่งที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดสิ่งพึงพอใจ

ส่วนแรงผลักดันที่ทำให้คนกระทำความผิดได้แก่

แรงกดดันทางสังคม ได้แก่ ความขัดแย้ง การทะเลาะกันในครอบครัว การถูกเอาเปรียบ การมีฐานะไม่ทัดเทียมกัน ระบบชนชั้น และความไม่เป็นธรรมต่างๆในสังคม แรงดึงดูดทางสังคม เช่น การคบเพื่อนไม่ดี การเข้าร่วมกลุ่มกับผู้อื่นที่กระทำความผิด การถูกชักจูง ชั่วชวน ความก้าวร้าว หรือถูกชักชวนจากผู้อื่นให้กระทำความผิด รวมทั้งการโฆษณาชวนเชื่อ แรงปรารถนาภายใน ได้แก่ ความพึงพอใจ ความผิดหวัง ความเครียด ความเกลียด ความกลัว ความอยาก การชิงดีชิงเด่นกัน ความต้องการอย่างแรงกล้าทันที ความรู้สึกต่ำต้อย ความวิตกกังวล

สรุปแล้วการแสดงออกของพฤติกรรมที่ได้ตอบสนองการกระทำที่สังคมมองว่าเป็นการกระทำความผิดมีส่วนประกอบทั้งจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกมีส่วนที่จะผลักดันหรือเร้าให้กระทำพฤติกรรม และปัจจัยภายในของบุคคลกำหนดในการกระทำพฤติกรรมใดๆ ซึ่งกระบวนการหล่อหลอมขัดเกลาทางสังคม ความสมบูรณ์ความบกพร่องของวุฒิภาวะของ

ร่างกายและจิตใจ ประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ต่อสิ่งเร้า

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมทางสังคม

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยกันภายในกลุ่ม ทำให้ดำรงชีพร่วมกันได้ ข้อตกลงการกระทำร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่ความสงบสุขของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งผลของการกระทำข้อตกลงต่างๆ ร่วมกันนี้ นำไปสู่ข้อตกลงที่ได้รับการยอมรับ ของคนหมู่มาก นำไปสู่การเกิดขนบธรรมเนียม ประเพณี และมาตรฐานพฤติกรรมของสมาชิก และถ้าหากสมาชิกมีการฝ่าฝืนข้อตกลงของสังคมที่ได้มีการยอมรับกันแล้ว ก็จะนำไปสู่บทลงโทษซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน จนกระทั่งนำไปสู่การตราเป็นกฎระเบียบและกฎหมาย เพื่อควบคุมสมาชิกให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ในแต่ละกลุ่มสังคม ก็จะมีขนบธรรมเนียมประเพณี กฎ ระเบียบ ข้อห้าม หรือข้อควรปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของสังคมนั้นๆ โดยการคงอยู่ของสิ่งที่ได้กำหนดหรือตราไว้จะได้รับการถ่ายทอดจาก ผู้นำ หรือผู้อาวุโสของชุมชนที่ได้รับการยอมรับ หรือบิดามารดาผู้บุคคลรุ่นต่อไป เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม หล่อหลอมเพื่อให้ผู้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมปกติสุข การขัดเกลาทางสังคมของมนุษย์เป็นพื้นฐานทางสังคมวิทยาร่วมกันบางประการ คือการขัดเกลาทางสังคมของมนุษย์ช่วยสร้างบุคลิกภาพ บุคลิกภาพที่เกิดขึ้นนั้นจะมีครอบครัวเป็นตัวเชื่อมหรือบทบาทสำคัญในการขัดเกลา และมีบทบาททางสังคมเป็นข้อต่อเชื่อมต่อระหว่างปัจเจกชนกับสังคม ทำให้บุคคลสามารถติดต่อสัมพันธ์กับสังคมได้อย่างเป็นปกติเหมาะสมได้ ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่จะส่งผลต่อความคิด ความเชื่อ ค่านิยมต่างๆ

แต่อย่างไรก็ตามพฤติกรรมของมนุษย์ที่ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ก็ยังมีกรอบของพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับการควบคุมทางสังคม ซึ่งตามปกติแล้วพฤติกรรมมนุษย์จะเป็นไปตามสิ่งที่สังคมที่เขาอยู่นั้นมีการยอมรับหรือโดยส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติ เช่นขนบธรรมเนียม ประเพณี (อุทัย หิรัญโต ,2526) ได้แบ่งการควบคุมทางสังคมออกเป็น 2 ประเภท คือ การควบคุมโดยตั้งใจและเด็ดขาด ได้แก่การควบคุมโดยกฎหมาย และการควบคุมโดยไม่ตั้งใจและเด็ดขาด ได้แก่การควบคุมโดยจารีตประเพณี ศาสนา ศิลปกรรม วัฒนธรรม ความเชื่อถือต่างๆ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมโครงการและการปรับตัวของผู้ค้าขายเสพติตรายย่อยที่รายงานตัวต่อศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด จังหวัดเชียงใหม่ ที่ผ่านกระบวนการอบรมเพื่อปรับกระบวนการคิดในค่ายทำความดีเพื่อแผ่นดิน ซึ่งเป็นกระบวนการควบคุมทางสังคม ได้แก่ กระบวนการรายงานตัว ตามข้อกฎหมายของการเข้าร่วมโครงการ และการควบคุมโดยครอบครัว ชุมชน